

Mustafa YİĞİT
Akyurt Kaymakamı

Gezi Parkında Derinleşen Algılar

Son kritik siyasi ve ekonomik gelişmeler, özellikle kürt silahlı örgütünün Irak'a çekilmeye başlaması, İsrail'in özür dilemesi, IMF'ye borçların bitirilmiş olması, ekonomide yaşanan sıçrayışlar, çıplak gözle bakıldığında göz kamaştırıcı nitelikte gelişmeler olarak nitelenmektedir.

Çeyrek asırlık kanlı çatışmanın bitişi ilan edildi. Terör örgütü mensuplarının Kuzey Irak'a çekilişi başladı. Tam bu sırada popüler bir yönetim yaklaşımı herkesçe konuşulur oldu; Algı Yönetimi (perception management). Sosyo-psikolojik bir kavramın yönetimle birleşmesi çok normal değil. Olağandışı dönemler için kullanılır. Kriz, risk, afet yönetimi gibi yaklaşımların daha ötesinde toplum yönlendirmesi esaslı bir yönetim şekli. 1990'lı yıllarda özellikle doğu ve güney doğuda terörün tah-

ribini en aza indirmek için kullanılan ve askeri bir tabir olan psikolojik hareket kavramı, döneminde bir devlet propagandası olarak algılanmış, yapılan uygulamalar devletin kendi toplumunu yönlendirme ve benimsetme aracına dönüşmüştür.

Bugünlerde psikolojik hareket yerine çok daha pozitif bir kavram olan algı yönetimi sahne almış durumda. Akil insanlar heyetinin teşkili ve vatan toprağına yayılması algı yönetiminin en somut örneği oldu. Akil insanlar, toplumun algıladığının aksine, son çözüm sürecini görevli oldukları alanda anlatırken, aynı zamanda bu sürece ilişkin tepkileri bir ölçüde göğüslemiş olmaktadır.

Bu süreç devam ederken, beklenmedik bir anda "gezi parkı" hadisesi patlak verdi. Ağaçlar sökülmesi, topçu kışlası yapılmamalıydı.

Gençlik yeşiline sahip çıkıyordu. Bu arada epeyce hasar verildikten sonra, asayiş problemini sanki polis çıkarıyormuş görüntüsü ortaya çıktı ve polis kaskını önüne koyup beklemeye başladı. Taksim'de, kızılâyda ve diğer büyük şehirlerin meydanlarında gençler sahne alıyordu. Marjinal grup ve örgütlerde aralarına flamalarını diktiler.

Meydanlara inenlerin epeyce genç oluşu, dikkat çekiciydi ve 90'ların gençliği olarak isimlendirildi. Bu gençlik, sosyal problemlerle ilgilenmekten uzak, içine dönük, eğlenceye düşkün ve apolitik olarak analiz edilirken, bir anda adeta "hortladılar". Olaylar başladığında, oğlum bana "baba her yer yakılıyor, yıkılıyor; olaylar çok büyük" manasına gelen sözler söylediğinde, "hadi canım sende" tarzında bir cevap vermiştim. Sonra çıkmıştı işin aslı ve

haklıydı. Benim olaylara vukufiyetim geç gerçekleşiyordu; çünkü ben gazete, tv gibi klasik haberleşme araçlarını kullanırken, o, facebook, twitter benzeri sosyal medyanın içinde yer alıyordu. Aslında ortada görünmeyen bu gençlik, ellerinden hiç düşürmedikleri cep telefonları ve internet bağlantılarıyla sokakta görseller selam vermeyecekleri birileriyle sosyal medyada işbirliği yapıyorlardı.

2011 yılında 7 farklı coğrafi bölgeden 500 lise ve 500 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir sosyal medya araştırmasında;¹ gençler, bütün bir hafta 50 saatini sosyal medyada geçiriyor. (25 saat hafta içi, 25 saat hafta sonu). Üniversitelilerin %71'i en çok akşam 20.00-02:00 arası Facebook'a giriyor. Liselilerin ise %67'si 16:00-00.00 arası Facebook'ta daha çok vakit geçiriyor. Sosyal medyada gerçek hayatta kurduklarından daha çok kişi ile iletişim halindeler. Ortalama 415 arkadaşları var. Haftada ortalama 6 gün Facebook'a, 5 gün Twitter'a giriliyor. Gençlerin tamamına yakını her gün facebook'u ziyaret ediyor. Twitter hesabı olanlar ise haftada en az 4 kere hesaplarına giriş yapıyor ve tweetleri takip ediyor.

Araştırmanın sonuçları çok çarpıcı. Gençlerin, ebeveynlerinden kat kat fazla arkadaşı var ve oturduğu yerden birileriyle ilişki halinde, sınırsız özel alan paylaşımı söz konusu; üstelik gece hayatları oturdukları yerden yaşanıyor sınırsızca. Bazen ironi bile yapıyorum. Gençler iyi ki gezi

parkına çıktılar gösteri için; hem biraz hava aldılar, hem de kayıp nesil olmaktan kurtuldular. Ama karşılığında soğuk ve gazlı bir devleti de görmüş oldular.

Bütün bunlar olurken hem ülke yönetimi hem de diğer aktörlerden önemli hamleler ve açıklamalar yapıldı. Cumhurbaşkanı ve Başbakan vekilinin ardı sıra yaptığı görüşme ve açıklamalar gerginliğin düşürülmesine yönelikti ve bir ölçüde başarılı da oldu. Güvenlik güçleri önemli bir testle karşı karşıya gelirken temkinli ve zamana yayılan bir müdahale gerçekleşti. Sosyal medyanın sınırsızlığı ve coğrafi sınırlarının olmayışı, yabancı basının olaylara aşırı ilgisi, komplo teorilerini akıllara getirdi. Provokatif ve yıpratıcı açıklamalar, gençliğin bir parktaki ağaçların kesilmesine yönelik geliştirdikleri tepkinin masumiyetine gölge düşürürken, istekler net biçimde ortaya konulamadı.

Tekrar algı yönetimine dönersek, insanların algıladıklarının aslında öyle olmadığını, bir bakıma "kazın ayağı öyle değil" diyerek yönlendirilmesidir en basit ifadesiyle. Elde edilen enformasyonun kontrol ve yönlendirilmesidir. Çok eski tarihlerde bu yapılıyordu zaten. Adının konması için birkaç bin yıl geçmesi gerekmişti. İsim babası Pentagon ve CIA olarak bilinmektedir.

Ortaya çıkışı ise "yumuşak güç" kavramı tartışmasının birkaç yıl öncesine rastlamaktadır.² Algıyı inşa ederken, iç ve dış grup tesbiti de yapılır. İç grup, dış gruba göre ken-

dini tanımlar ve etkin kılar. Dış grup kendini tanımlaması için gereklidir. Böyle bir grup yoksa bile, kendi sınırlarını çizmek ve korumak için, kendi içinde sadakati ve işbirliğini temin etmek için, grubun tutarlılığı ve bütünlüğü aşkına icat edilecektir.³

Sosyal medya; sahibinin herkes olduğu, genel yayın yönetmeni, editörü olmayan ortak paylaşım alanları. Paylaşım sansürsüz ve en çıplak haliyle gerçekleşiyor. Araya iyi niyetli olmayanlar, derin birimler çok rahatlıkla girebilir ve her şeyi manipüle edebilir. Nitekim, trafik kazası geçirmiş bir çocuğun polis tarafından bu hale getirilmiş gibi gösterilmesi, Suriye'de yaralanmış birinin resminin sosyal medyada paylaşılması gibi örnekler çoğaltılabilir. Algı yönetimi konusunda uzman derin yapılar bu olayda yer almış mıdır? Bu konu hala tartışılmaktadır. Algı yönetimini gerçek anlamında ve olumlu manada kullanmak, dezenformasyon unsurlarından ayıklayarak toplumu aydınlatmak devletin ve görevlilerinin birinci derecede yükümlülüğüdür. İstanbul yönetiminin sosyal medyayı özellikle twitter'ı kullanışı yanısıra, doğru bilgi ve diyalog çabası takdire şayandır. Sadece gençliğin ilgi alanı zannedilen sosyal medya, bir devlet birimince başarıyla kullanılmıştır.

Türkiye'nin hassas denebilecek bir yığın meselesi vardır. Kürt sorunu, alevi-sünni ayrışması, laik-antilaik çatışması en önde gelenleridir. Bu meseleleri meydan ve sokaklarla çözeceksek ciddi şekilde başımız

¹ <http://www.scroll.com.tr/52954/turkiye%E2%80%99nin-ilk-sosyal-medya-arastirmasi/>

² Saydam, Ali, 2005, *Algılama Yönetimi*, s.70, Rota Yay., İstanbul.

ağrıyacak demektir. “Gezi parkı” vakası hassas noktaları iyi bilen derin yapıların sosyal medya aracılığı ile yaptıkları bir prova mıdır? Hem de uluslararası çapta; sosyal medya, bazı yabancı, yerli basın işbirliği ve uluslar arası derin yapı ve istihbarat birlikteliği neticesinde sahnelenen bir prova olabilir mi? Masumane ve demokratik çerçevede her türlü meydan gösterisi ve nümayişler elbette saygı görecektir. Aksine “Bir parktan devrim yaratmak”, “Türk baharı çıkarmak”, hele ciddi demokrasi geleneği olan bir ülkede bunları yapmak, bazılarının çok romantik gelebilir ama bu sadece ütopyik bir romantizmden öteye geçemez. Toplumun farklı düşünen, inanan ve yaşayan kesimlerini karşı karşıya getirmeden, temel hak ve özgürlüklerin sonuna kadar kullanıldığı ve yine klasik devletçi geleneğin tepeden inme, empoze eden tavrıyla değil, katılım ve paylaşım araçlarının kullanıldığı bir yönetim anlayışı muhtemel meydan ve sokak hareketlerini en aza indirebilecektir.

Başta dönersek, siyasi irade algı yönetimini dillendirirken aslında belki de kürt sorununun çözümüne ilişkin

sinyalleri de ortaya koymaya başlamıştı. Toplumun algısının yönetilmesi ve yönlendirilmesi, bir yere kadar uygulanabilecek bir şeydir; bu projede görünmez el ve aktörlerin ne düşündükleri çok net değil. Yöneticilerin toplumu yönlendirmekten ziyade, dezenformasyonla oluşan yanlış algıları, yalan ve hatalı bilgileri düzelterek ayıklaması muhtemel senaryoların çözümünde en etkili yöntem olarak gözükmektedir. Bu coğrafyada maatteessüf, hiçbir oyun kuralına göre, “fair play” içerisinde oynanmadı. Bunun karşısında sessiz çoğunluk son sözünü söylemiş değil ve bu çoğunluk olan biteni sükunet içerisinde seyretmektedir. Sessiz çoğunluk, bir bilge edasıyla, aslında, algısını negatif yönde yönlendirmek isteyenlerin, kafasındakini en ince ayrıntısına kadar bilmektedir.

Meydan provasından sonuç alındığında, daha kapsamlı ve ürkütücü proje olan etnik soruna ilişkin “meydanlarda siyasi arayışlar” denenecek gibi görünüyor. Bu topraklarda etnik temelli bir ayrışma ve kürtlerin özerklik talebi bir siyasi proje olarak sunulmak isteniyor. Böyle bir ayrışma sadece bir derin proje olabilir.

Kendi icat ve keşfimiz olamaz. Her zaman olduğu gibi, alevi-sünni, laik-antilaik çatışması senaryoları en kritik alanlar olarak ortada durmaktadır. Yönetenler, halkının düşüncesini iyi algılamalıdır. Gençliğin alabildiğine kullandığı ve içerisinde yaşadığı sosyal medyayı kullanmalı ve takip etmelidir. Bu takip, derin bir takip değil, doğru bilginin yayılması adına bir takip olmalıdır. Demokrasimizin enginleşmesi, temel hak ve özgürlüklerin alabildiğine genişletilmesi, sivil toplum tercihlerine saygı gösterilmesi, şehirlerin, bir rant merkezi olmak yerine, yeşille, diğer canlılarla birlikte yaşanabilir alanlar haline getirilmesi, karşındaki Firavun bile olsa “Kavl-i Leyyin” le (yumuşak söz) muamele edilmesi, derin siyasi oyun ve provaları boşa çıkaracaktır. Protestoları bir çevre duyarlılığına dönüştürmek meydanlardaki neslin omzundaki vebaldır. Yeni nesil zihin ve bilgi kapasitesi itibarıyla öncekilerden çok daha aydınlık olmalıdır. Ve yine bu nesil derin bağlantılı yapıların ipliğini pazara çıkaracak zihin aydınlığına da sahiptir.

³ Bauman, Zygmunt, 2009, *Sosyolojik Düşünmek*, Çeviri: Abdullah Yılmaz, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.